

Izumiranje Gradišćanskih Hrvatov

Stoprav kad zadnji Gradišćanski Hrvat umre, kad zadnji ton tamburice i zadnja hrvatska jačka zaglušu, ćete spoznati kakovo bogatstvo ste izgubili i da ste jezik zatrli.

Poštovana žirija! Drage slušateljice! Dragi slušatelji!

Danas kanim govoriti o jednoj vrlo aktualnoj temi – o izumiranju Gradišćanskih Hrvatov.

Na početku svojega govora kanim staviti jedno pitanje. Što mislite Vi? Koliko puta će se još moći održati ovo naticanje na hrvatskom jeziku? Neki ćedu se sada pitati kakovo pitanje je to? Ali ja mislim, da je moje pitanje opravdano. Ovo ljeto je Gradišćansko hrvatski jezik bio izmed ugroženi jeziki u atlasu UNESCO-a (medjunarodne organizacije za prosvjetu, nauku i kulturu). Javno samo oko 20.000 ljudi priznaju, da slišu k narodnoj grupi Hrvatov u Gradišću. Ako se ne dogodi neko čudo, onda ćedu Gradišćanski Hrvati izumriti, morebit za trideset ljet, morebit za pedeset ljet, morebit za sto ljet. Ali zašto se to događa s našim jezikom? Što su uzroci i što moremo djelati protiv toga razvitka?

Kroz četira stoljeća Hrvati jur živu u Gradišću kot na jezičnom otoku i do sada smo obdržali naš jezik. Ali sada te nas poplaviti Nimci i zatopiti ćemo se u nimškoj kulturi. Razvitak poslidnjih ljet kaže strašnu situaciju. U neki seli uopće već nije Hrvatov. U drugi seli samo još starci govore hrvatski. Sridnja generacija stalno miša nimške riči u hrvatski jezik, tako da se ne zna je li govore hrvatski ili nimški, a mladina nije zainteresirana na učenju hrvatskoga jezika, ar nimški i engleski jeziki su tako „cool“.

Ali i roditelji su krivi. Ako oni ne govore hrvatski, kako hte se dica naučiti? Važno je, da su roditelji konzekventni u govore hrvatskoga jezika. Sigurno imaju te obitelji problem, u ki na primjer otac govore nimšk, a majka hrvatski. Ali onde bi si smili očekivati toleranciju prema drugoj kulturi. Dandenas mislim, da nikomu ne škodi, ako nauči neki strani jezik. Moj otac na primjer je Bečan, ali on nima problem s tim, ako mi doma govorimo hrvatski i ako se on nije naučio govoriti hrvatski. Za ovu toleranciju sam mu jako zahvalan. Moja majka je svenek govorila s manom hrvatski i u nazočnosti mojega oca. Ako je moj otac bio znatiželjan o čemu je govor, onda sam mu ja prevodio. I tako sam naučio obadva jezike.

U posljednji ljeti su se pokrenuli mnogi projekti i animirali su se ljudi da obdržu svoj jezik. Osobito se je pokušalo u mladini probuditi svist, da je dvojezičnost velika prednost i veliko bogatstvo. Mnoga društva se bavu s obdržanjem našega jezika.

Veliki korak u pravi smjer je sigurno dvojezično školstvo. Na ovom mjestu se ali opet stavlja jedno pitanje. Neki ljudi velu, da je pametno ako odmah učimo hrvatski standardni jezik, kad će se gradišćanskohrvatski jezik svakako izgubiti.

Isto tako i bogatstvo društav u naši seli, kot na primjer tamburaška društva, kazališne grupe ili neke druge institucije, podupira hrvatski jezik.

Najveći problem su po mojem mišljenju čuvarnice. Ja poznam mnoge ljude ki velu, da su njeva dica doma govorila samo hrvatski, a kad su došla u čuvarnicu su počela govoriti nimški i pozabili su materinski jezik.

Moje mišljenje je, da bi bilo dobro, ako bi se dica u čuvarnici podilila na dvi grupe, na hrvatsku i na nimšku grupu. Važno bi bilo, da bi čuvarničarke i pomagačice u dičji jaslica i u čuvarnica u Gradišću dobile izobrazbu na gradišćanskohrvatskom jeziku. Općine bi morale već kontrolirati, je li čuvarničarke doma zaistinu upotribljavaju gradišćankohrvatsku rič ili znamda govoru s dicom samo po nimšku i da li mišaju nimške riči. Pri namješćenju čuvarničarkov i pomagačic bi se ovo sve moralo u obzir zeti.

Gradišćanski Hrvati imaju mnoge medije, ali to sve nije dosta. Ako u Gradišću živi deset posto Hrvatov, onda bi i deset posto televizijskoga programa moralo biti na hrvatskom jeziku. To isto i valja za emisije na radiju. Program bi ali morao biti i interesantan za našu maldinu. Mi svakako imamo naše novine, kot na primjer Hrvatske novine, Crikveni Glasnik, Glasilo, Gradišće Kalendar, Panonske knjige itd..., a na drugu stran imamo i neke priredbe kot na primjer Dan mladine. Ali konačno ništa ne more nadomjestiti aktivni govor jezika. Zato govorimo hrvatski! Išćimo si ljude s kimi govorimo hrvatski! Ja znam, da ćedu si neki med vami misliti: „Ov ima lako govoriti!“ Ja znam, da i ja ne ispunjujem sve to o čemu ja ovde govorim. I ja većkrat govorim nimški namjesto hrvatski. I ja se moram trsiti, da govorim hrvatski. Većkrat počinjem govoriti nimški i ako osoba s kom razgovaram, vlada hrvatskim jezikom.

Ada, obdržimo naš jezik i gajimo ga, govorimo naš jezik i obdržimo našu kulturu, ar ako ih već ni, onda je prekasno.

Hvala na slušanju!

Thomas Himmelbauer

Jezik: gradišćanskohrvatski

Vrst teksta: govor

Broj stranic: 2

Ljeto: 2021.

Škola: Dvojezična gimnazija Borta / ZBG Oberwart

Predala za datarnicu: mag.a Angelika Kornfeind

Download: Izumiranje Gradišćanskih Hrvatov